

Datum van
inontvangstneming

:

02/02/2026

Zaak C-844/25

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

17 december 2025

Verwijzende rechter:

Amtsgericht Frankfurt am Main (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

21 augustus 2025

Eiseres:

Noshow Consumer Travel Rights GmbH

Verweerster:

trendtours Touristik GmbH

Registratienummer: 1352460

Amtsgericht Frankfurt am Main

31039 C 77/25

Beslissing

In het rechtsgeding tussen

Noshow Consumer Travel Rights GmbH, [OMISSIS], 86399 Bobingen
(Duitsland)

eiseres,

[OMISSIS]

en

Trendtours Touristik GmbH, [OMISSIS], 65760 Eschborn (Duitsland)

verweerster,

[OMISSIS]

heeft het Amtsgericht Frankfurt am Main (rechter in eerste aanleg Frankfurt am Main, Duitsland) [OMISSIS] na de terechtzitting op 21 augustus 2025 als volgt beslist:

I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Moet artikel 12, lid 1, van richtlijn (EU) 2015/2302 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen, houdende wijziging van verordening (EG) nr. 2006/2004 en van richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van richtlijn 90/314/EEG van de Raad aldus worden uitgelegd dat, indien in de pakketreisovereenkomst een onredelijke gestandaardiseerde beëindigingsvergoeding is vastgelegd, de reisorganisator zijn recht op betaling van een redelijke/passende beëindigingsvergoeding behoudt, of dat de beëindigingsvergoeding concreet moet worden berekend op basis van het daadwerkelijke nadeel voor de reisorganisator, of dat de reisorganisator zijn recht volledig verliest?

II. De behandeling van de zaak wordt geschorst.

Motivering

I.

Tussen partijen bestaat verschil van mening over de terugbetaling van annuleringskosten uit hoofde van een in de Bondsrepubliek Duitsland gesloten pakketreisovereenkomst door middel van regres.

II.

De feiten van het hoofdgeding luiden als volgt:

Eiseres vordert uit hoofde van een gecedeerd recht een vermeend – overeenkomstig § 86 van het Gesetz über den Versicherungsvertrag (wet op de verzekeringsovereenkomst) aan de reisverzekeraar overgedragen – recht op terugbetaling van het bedrag dat verweerster jegens de in de Bondsrepubliek Duitsland woonachtige reiziger als „annuleringskosten” heeft berekend en ontvangen.

De reiziger sloot op 25 januari 2021 als consument een pakketreisovereenkomst met verweerster. Het voorwerp van de overeenkomst was een pakketreis van 13 tot 27 november 2021.

Punt 9 van de door verweerster gehanteerde Algemene Reisvoorwaarden (hierna: „ARV”) luidt als volgt:

Annulering door de reiziger vóór aanvang van de reis – Niet-aantreden van de reis

9.1 Vóór aanvang van de reis kan de reiziger te allen tijde de overeenkomst annuleren. De annulering dient schriftelijk of in tekstvorm (e-mail, fax, brief) aan de organisator te worden meegedeeld. Annulering bij de reisbemiddelaar is voldoende. Bepalend is de ontvangst van de annulering door de organisator of bemiddelaar.

9.2 Als de reiziger de overeenkomst annuleert of niet op reis gaat, verliest de reisorganisator het recht op de overeengekomen reissom. De reisorganisator kan echter een passende vergoeding eisen volgens punt 9.3.

9.3 Onze forfaitaire schadevergoedingen luiden:

Busreizen:

tot 31 dagen voor aanvang van de reis 25 %

vanaf 30 dagen voor aanvang van de reis 50 %

vanaf 14 dagen voor aanvang van de reis 75 %

vanaf 7 dagen voor aanvang van de reis 85 %

vanaf de 3e dag voor aanvang van de reis tot de dag van aanvang of bij niet-aantreden van de reis 90 %

Vliegreizen:

tot 31 dagen voor aanvang van de reis 25 %

vanaf 30 dagen voor aanvang van de reis 55 %

vanaf 14 dagen voor aanvang van de reis 80 %

vanaf 7 dagen voor aanvang van de reis 85 %

vanaf de 3e dag voor aanvang van de reis 90 %

op de dag van aanvang of bij niet-aantreden van de reis 95 %

Bootreizen:

tot de 31e dag voor aanvang van de reis 25 %

vanaf de 30e dag voor aanvang van de reis 60 %

vanaf de 22e dag voor aanvang van de reis 70 %

vanaf de 14e dag voor aanvang van de reis 80 %

vanaf de 7e dag voor aanvang van de reis 90 %

vanaf de 3e dag voor aanvang van de reis tot de dag van aanvang of bij niet-aantreden van de reis 95 %

Reis met eigen vervoer:

tot de 31e dag voor aanvang van de reis 25 %

vanaf de 30e dag voor aanvang van de reis 30 %

vanaf de 14e dag voor aanvang van de reis 40 %

vanaf de 7e dag voor aanvang van de reis 60 %

vanaf de 4e dag voor aanvang van de reis 75 %

vanaf de 3e dag voor aanvang van de reis tot de dag van aanvang of bij niet-aantreden van de reis 95 %

De reiziger heeft op 25 oktober 2021 de annulering van de pakketreisovereenkomst bekendgemaakt. Een reden in de zin van artikel 12, lid 2, van richtlijn (EU) 2015/2302 ontbrak. Verweerster stelde een annuleringsfactuur op voor 55 % van de overeengekomen reissom, dus voor een bedrag van 1 570,80 EUR. Zij verrekende de reeds betaalde reissom van 2 856,00 EUR met haar annuleringsfactuur.

Eiseres stelt dat de reisverzekeraar de reiziger op grond van de bestaande verzekeringsovereenkomst een bedrag van 1 270,80 EUR heeft terugbetaald, na aftrek van het eigen risico. De reisverzekeraar heeft het recht op terugbetaling aan haar gecedeerd. Zij is van mening dat punt 9 van de door verweerster gehanteerde ARV ongeldig is in het licht van § 651h, lid 2, eerste volzin, van het Bürgerliche Gesetzbuch (burgerlijk wetboek; hierna: „BGB”), aangezien het beding de reiziger op onredelijke wijze benadeelt.

Eiseres vordert

verweerster te veroordelen tot betaling aan haar van 1 270,80 EUR, vermeerderd met rente van 5 procentpunten boven de respectieve basisrentevoet sinds 1 januari 2022, en

haar te vrijwaren van de honorariumvorderingen van haar in het rubrum genoemde procesvertegenwoordiger voor de precontentieuze werkzaamheden ten bedrage van 220,27 EUR.

Verweerster vordert,

het beroep te verwerpen.

Verweerster verdedigt punt 9 van de ARV en brengt subsidiair de vermeende daadwerkelijke schade als gevolg van de annulering overeenkomstig § 651h, lid 1, tweede volzin, BGB in rekening.

III.

De beslissing over de vordering hangt af van de vraag of verweerster, ondanks de onredelijkheid van de vastgelegde gestandaardiseerde beëindigingskosten, de mogelijkheid heeft om de daadwerkelijke beëindigingskosten in rekening te brengen, rekening houdend met de bespaarde kosten en inkomsten uit ander gebruik van de reisdiensten, of dat zij haar recht op de beëindigingskosten volledig verliest.

Ter omzetting van richtlijn (EU) 2015/2302 heeft de wetgever van de Bondsrepubliek Duitsland het Dritte Gesetz zur Änderung reiserechtlicher Vorschriften (derde wet tot wijziging van de reisrechtelijke voorschriften) vastgesteld dat op 1 juli 2018 in werking is getreden en waarvan § 651h, lid 2, BGB als volgt luidt:

„(2) In de overeenkomst kunnen – ook in standaardbedingen – passende forfaitaire vergoedingen worden vastgesteld, die zijn gebaseerd op:

- 1. de periode tussen de beëindigingsverklaring en het begin van de reis;*
- 2. de verwachte kostenbesparingen van de reisorganisator, en*
- 3. de verwachte inkomsten uit alternatief gebruik van de reisdiensten.*

Indien er in de overeenkomst geen forfaitaire vergoedingen zijn vastgesteld, stemt het bedrag van de vergoeding overeen met de prijs van de reis minus de kostenbesparingen en inkomsten uit alternatief gebruik van de reisdiensten. Indien de reiziger hierom verzoekt, verstrekt de reisorganisator een verantwoording van het bedrag van de vergoeding.”

Wat het hoofdgeding betreft zijn onder andere §§ 305 e.v. BGB van toepassing.

§ 306, lid 1, BGB luidt:

„(1) Indien de algemene voorwaarden geheel of gedeeltelijk geen bestanddeel van de overeenkomst of ongeldig zijn geworden, laat dit de geldigheid van de overige bepalingen van de overeenkomst onverlet.”

§ 307, lid 1, BGB bepaalt het volgende:

„(1) Bepalingen in algemene verkoopvoorwaarden zijn ongeldig wanneer zij de medecontractant van degene die daarvan gebruikmaakt, in strijd met de eisen van de goede trouw onredelijk benadelen. Van een onredelijke benadeling kan ook sprake zijn doordat een bepaling niet duidelijk en begrijpelijk is.”

Volgens overweging 31 van richtlijn (EU) 2015/2302 dienen reizigers ook in staat te zijn de pakketreisovereenkomst vóór het begin van de pakketreis te allen tijde te beëindigen tegen betaling van een passende en gerechtvaardigde beëindigingsvergoeding, rekening houdend met te verwachten kostenbesparingen en inkomsten uit alternatief gebruik van de reisdiensten. Op basis van het VWEU, met name artikel 114 ervan, is een uniforme, volledig geharmoniseerde en definitieve regeling tot stand gekomen met betrekking tot het recht op het gebied van pakketreizen (artikelen 1 en 4 van de richtlijn).

Het antwoord op de prejudiciële vraag is van wezenlijk belang voor de uitkomst van de aanhangige zaak. De verwijzende rechter gaat ervan uit dat punt 9 van de ARV ongeldig is vanwege de vaststelling van onredelijke gestandaardiseerde beëindigingskosten. De verwijzende rechter is niet op de hoogte van rechtspraak van het Hof betreffende de uitlegging van artikel 12, lid 1, van richtlijn (EU) 2015/2302 in de aangegeven zin. Zaak C-287/21 [verzoek om een prejudiciële beslissing van het Landesgericht Salzburg (rechter in tweede aanleg Salzburg, Oostenrijk)] is doorgehaald. Zaak C-320/23, die onder meer ook betrekking had op de hier gestelde prejudiciële vraag, is eveneens uit het register van het Hof geschrapt. Het Hof heeft in zijn arrest van 8 december 2022 in zaak C-625/21 geoordeeld dat artikel 6, lid 1 en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten aldus moeten worden uitgelegd dat wanneer een clause inzake schadevergoeding in een verkoopovereenkomst als oneerlijk is aangemerkt en bijgevolg nietig is verklaard en de overeenkomst niettemin kan voortbestaan zonder dat beding, zij zich ertegen verzetten dat de beroepsverkoper die dit beding heeft opgelegd, in het kader van een vordering tot schadevergoeding die uitsluitend gebaseerd is op een bepaling van aanvullend recht waarin het nationale verbintenissenrecht voorziet, aanspraak kan maken op vergoeding van de schade zoals daarin wordt voorzien in de bepaling die toepasselijk zou zijn geweest bij het ontbreken van dat oneerlijke beding. Bovendien heeft het Hof in het arrest van 8 september 2022, D.B.P. (Crédit hypothécaire libellé en devises étrangères) (gevoegde zaken C-80/21–C-82/21, zaken C-80/21, C-81/21 en C-82/21, EU:C:2022:646) geoordeeld dat artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten aldus moeten worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen nationale rechtspraak volgens welke de nationale rechter, na te hebben vastgesteld dat een oneerlijk beding in een overeenkomst tussen een consument en een verkoper nietig is zonder dat dit leidt tot de nietigheid van de overeenkomst in haar geheel, dit beding door een nationale bepaling van aanvullend recht kan vervangen.

Of dit arrest ook van belang is voor de uitlegging van artikel 12, lid 1, van richtlijn (EU) 2015/2302, met name wat betreft de geldigheid van de laatste volzin ervan in verhouding tot de voorgaande volzinnen, kan door de verwijzende rechter zelf niet met zekerheid worden beantwoord. In de nationale rechtsliteratuur en door sommige rechters wordt bepleit dat de reisorganisator, indien de clausele waarin de schade door de annulering forfaitair wordt vastgesteld, ongeldig is, het recht behoudt om de daadwerkelijke schade in rekening te brengen (BeckOGK/Harke, BGB, stand 1 oktober 2025, § 651h, punt 39; Führich/Staudinger, Reiserecht, 9e druk, § 16, punt 16; MüKo-Tonner, BGB, 9e druk, § 651h, punt 24; Tonner/Bergmann/Blankenburg, Reiserecht, § 1, punt 286; Oberlandesgericht Naumburg (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Saksen-Anhalt, Duitsland), arrest van 2 maart 2023 – 4 U 72/22; Oberlandesgericht Schleswig-Holstein (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Sleeswijk-Holstein, Duitsland), arrest van 18 maart 2024 – 16 U 74/23, zie hiervoor ook: Staudinger jM 2025, 97 e.v.). Het Amtsgericht München (rechter in eerste aanleg München, Duitsland) heeft in zijn vonnis van 15 januari 2025 (242 C 14214/24) daarentegen geoordeeld dat het gebruik van oneerlijke bedingen ertoe leidt dat de reisorganisator niet meer de daadwerkelijke kosten in rekening mag brengen overeenkomstig § 651h, lid 2, tweede volzin, BGB (bevestigend: Löw, in: VuR 2025, 219). Bovendien wordt in de nationale rechtsliteratuur – mede onder verwijzing naar het arrest van het Hof van 27 januari 2021, Dexia Nederland (C-229/19 en C-289/19, EU:C:2021:68) – deels het standpunt ingenomen dat het op zijn minst twijfelachtig is of de reisorganisator bij ongeldigheid van zijn annuleringsclausule toch het recht dient te behouden om de daadwerkelijke kosten in rekening te brengen [OMISSIS]Kappus, in: Graf von Westphalen/Thüsing/Pamp, Vertragsrecht und AGB-Klauselwerke, Allgemeine Reisebedingungen, punt 67, versie: 52. EL oktober 2025). Het Handelsgericht Wien (handelsrechter Wenen, Oostenrijk) heeft (op basis van een vergelijkbare rechtssituatie als in de Bondsrepubliek Duitsland) aanleiding gezien om de vraag of het mogelijk is om na vaststelling van de onredelijkheid (=nietigheid) van gebruikte clauseles de daadwerkelijke feitelijke schade in rekening te brengen, in het kader van een prejudiciële verwijzing voor te leggen aan het Hof (zaak C-320/23). Deze procedure werd echter vóór de uitspraak uit het register van het Hof geschrapt.

De verwijzende rechter is in de hoofdzaak weliswaar niet de laatste feitelijke instantie, zodat op grond van de ontvankelijkheid van het beroep geen verplichting tot verwijzing overeenkomstig artikel 267, lid 3, VWEU bestaat. Het beginsel van een doeltreffende voorziening in rechte en de bepaling in artikel 267, lid 2, VWEU vereisen echter dat in een vroeg stadium van de procedure duidelijkheid wordt verschaft over de te beantwoorden rechtsvragen door middel van een verzoek om een prejudiciële beslissing.

Over het geheel genomen lijkt de uitlegging van het Unierecht niet zo duidelijk te zijn dat er geen ruimte is voor twijfel in de zin van het arrest van 6 oktober 1982, Cilfit e.a. (283/81, EU:C:1982:335). De vragen hebben ook betrekking op een breed publiek.

IV.

De procedure in het hoofdgeding wordt geschorst totdat de prejudiciële vraag is beantwoord.

[OMISSIS]

[ondertekening]